

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 3378/2020
08.10.2020. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Браниславе Апостоловић, председника већа, Бранислава Босиљковића и Данијеле Николић, чланова већа, у спојеним парницама по тужби тужилаца малолетних АА, ББ, ВВ и ГГ сви из ..., чији су пуномоћници Душан Стојковић и Ђорђе Николић адвокати из ..., против тужене ДД из ..., чији је пуномоћник Мирјана Митић адвокат из ..., по тужби тужиоца ГГ из ..., чији су пуномоћници Душан Стојковић и Ђорђе Николић адвокати из ..., против тужене ДД из ..., чији је пуномоћник Мирјана Митић адвокат из ..., ради развода брака, насиља у породици и вршења родитељског права и противтужби тужене ДД из ..., чији је пуномоћник Мирјана Митић адвокат из ..., против тужиоца ГГ из ..., чији су пуномоћници Душан Стојковић и Ђорђе Николић адвокати из ..., ради развода брака, вршења родитељског права, лишења родитељског права и заштите од насиља у породици, одлучујући о ревизији тужиоца ГГ изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 152/20 од 25.03.2020. године, у седници већа одржаној дана 08.10.2020. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ОДБАЦУЈЕ СЕ као недозвољена ревизија тужиоца ГГ изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 152/20 од 25.03.2020. године у погледу одлуке о привременој мери.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж2 152/20 од 25.03.2020. године у преосталом делу и пресуда Трећег основног суда у Београду П2 1552/2017 од 12.11.2019. године, у другом, трећем, петом, шестом, седмом, осмом, деветом, десетом, једанаестом, дванаестом, тринаестом и четрнаестом ставу изреке и у том делу предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Трећег основног суда у Београду П2 1552/2017 од 12.11.2019. године, ставом првим изреке, разведен је брак закључен 28.07.2006. године пред матичарем Општине ... и евидентираним под текућим бројем 603 за 2006. годину између тужиоца ГГ рођеног ... године у ... од оца ЂЂ и мајке ЕЕ и тужене ДД рођене ... године у ... од оца ЖЖ и мајке ЗЗ, а на основу одредбе члана 41. Породичног закона. Ставом другим изреке, малолетна деца странака - АА и ББ обе рођене ... године у ... и ВВ рођен ... године у ... поверени су мајци ДД која ће родитељско право вршити самостално. Ставом трећим изреке, делимично је усвојен захтев за издржавање и обавезан ГГ да на име свог доприноса за издржавање малолетне деце плаћа износ од по 13.000,00 динара,

сваког првог до десетог у месецу за текући месец док за то постоје законски услови или док се ова одлука не измени, и то на текући рачун законског заступника деце - мајке наведен у овом ставу изреке, и то за малолетног ВВ од подношења тужбе – 27.10.2017.године, а за малолетне АА и ББ почев од предаје мајци - 21.05.2018. године па убудуће. Ставом четвртим изреке, делимично је одбијен захтев за издржавање малолетне деце преко досуђених износа од по 13.000,00 динара месечно до тражених износа од по 30.000,00 динара месечно почев од 21.05.2018. године па убудуће. Ставом петим изреке, ГГ из ... је потпуно лишен родитељског права над малолетном децом АА, ББ и ВВ. Ставом шестим изреке, одређена је мера заштите од насиља у породици тако што је забрањено ГГ да се приближава ДД и малолетној деци на удаљеност мању од 200м и наложено му да се уздржава од приближавања овим лицима на означену удаљеност. Ставом седмим изреке, одређена је мера заштите од насиља у породици и забрањено ГГ да приступа у простор око места становања ДД и малолетне деце, стана број .. у улици др. ... број .../... у ..., на удаљеност мању од 200м и наложено му да се уздржава од приступа у овај простор. Ставом осмим изреке, одређена је мера заштите од насиља у породици и забрањено ГГ да приступа у простор око Основне школе „...“ у улици ... број ... у ... коју похађају малолетне АА и ББ на удаљеност мању од 200м и наложено му да се уздржава од приступа у овај простор. Ставом деветим изреке, одређена је мера заштите од насиља у породици и забрањено ГГ да приступа у простор око Основне школе „...“ у улици ... број ... у ... коју похађа малолетни ВВ, на удаљеност мању од 200м и наложено му да се уздржава од приступа у овај простор. Ставом десетим изреке, одређена је мера заштите од насиља у породици и забрањено ГГ да на било који начин узнемирава ДД и малолетну децу и наложено да се уздржава од сваког дрског, злонамерног и безобзирног понашања којим угрожава телесни интегритет, душевно здравље и спокојство ДД и малолетне деце. Ставом једанаестим и дванаестим изреке, одлучено је да се изречене мере заштите од насиља у породици одређују на период од годину дана од дана доношења пресуде, с`тим да се могу продужавати све док не престану разлози због којих су одређене, као и да жалба на пресуду не задржава извршење мера заштите од насиља у породици. Ставом тринаестим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је ГГ тражио да се малолетна деца странака повере њему на самостално вршење родитељског права и обавезе ДД да доприноси издржавању малолетне деце са износом од по 25.000,00 динара за малолетне АА и ББ и износом од 20.000,00 динара за малолетног ВВ почев од 27.10.2017. године па за убудуће док за то постоје законски услови, са законском затезном каматом од дана доспелости сваког појединачног износа па до исплате и исплатом одједном свих доспелих износа. Ставом четрнаестим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је ГГ тражио да се одреде мере заштите од насиља у породици и забрани ДД да се приближава њему и малолетој деци, њиховом месту становања - стану број у улици ... број ... у ..., простору око Основне школе „...“ коју похађају малолетне АА и ББ и простору око Основне школе „...“ коју похађа малолетни ВВ на удаљеност мању од 200м, као и да се забрани ДД да на било који начин узнемирава ГГ и малолетну децу и да јој се наложи да се уздржава од сваког дрског, злонамерног и безобзирног понашања којим угрожава телесни интегритет, душевно здравље и спокојство ГГ и малолетне деце. Ставом петнаестим изреке, одређена је привремена мера и ГГ потпуно лишен родитељског права над малолетном децом АА, ББ и ВВ, чиме је измењено решење о привременој мери од 13.05.2019. године. Ставом шеснаестим, седамнаестим и осамнаестим изреке, одлучено је да привремена мера из става петнаестог изреке остаје на снази до правноснажног

окончања парничног поступка, да жалба на одлуку о привременој мери не задржава њено извршење и да одлука којом је одређена привремена мера има правно дејство правноснажног решења о извршењу. Ставом деветнаестим изреке одлучено је да свака странка сноси своје трошкове парничног поступка.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж2 152/20 од 25.03.2020. године одбијена је као неоснована жалба тужиоца ГГ и потврђена пресуда Трећег основног суда у Београду П2 1552/2017 од 12.11.2019. године у другом, трећем, петом, шестом, седмом, осмом, деветом, десетом, једанаестом, дванаестом, тринаестом, четрнаестом, петнаестом, шеснаестом, седамнаестом, осамнаестом и деветнаестом ставу изреке.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац ГГ је благовремено изјавио ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Тужена ДД је поднела одговор на ревизију.

По оцени Врховног касационог суда, ревизија туженог ГГ није дозвољена у делу којим се другостепена пресуда побија у погледу одлуке о привременој мери коју је првостепени суд донео уз одлуку о главној ствари.

Одредбом члана 420. став 1. ЗПП прописано је да странке могу да изјаве ревизију и против решења другостепеног суда којим је поступак правноснажно окончан. Решењем о одређивању привремене мере поступак се правноснажно не окончава, због чега ревизија против таквог решења није дозвољена.

Из тог разлога је, на основу члана 413. у вези члана 420. став 1. и 6. ЗПП, одлучено као у првом ставу изреке.

Одлучујући о ревизији тужиоца ГГ, изјављеној против другостепене пресуде у преосталом делу, Врховни касациони суд је у складу са одредбом члана 408. ЗПП нашао да је тужиочева ревизија основана.

У конкретном случају, истом пресудом одлучено је о захтевима из три спојене парнице, између осталог и парнице по тужби тужилаца ГГ и малолетне деце против тужене ДД ради заштите од насиља у породици. Током поступка у спојеним парницама донето је правноснажно решење П2 1552/2017 од 21.05.2018. године којим су малолетна деца поверена туженој - мајци на самостално вршење родитељског права. На основу тог решења тужена - мајка врши и заступање детета по свим правним пословима и у свим поступцима изван граница пословне и процесне способности детета (члан 72. став 1. Породичног закона).

С`обзиром да се у јединственом поступку одлучује и о захтеву малолетне деце којим је у односу на тужену - мајку тражена заштита од насиља у породици, то евидентно постоје њихови супротни интереси. У таквој процесној ситуацији било је

нужно деци поставити колизијског старатеља у складу са чланом 265. став 1. Породичног закона, на шта се основано указује изјављеном ревизијом.

Иначе, орган старатељства је на захтев првостепеног суда, решењима од 18.04.2018. године, поставио деци колизијског старатеља. Против тих решења тужилац - отац деце изјавио је жалбу. Исход поступка по жалби није познат, а првостепени суд није позивао лице постављено за колизијског старатеља деце нити му је достављао поднеске и писмене доказе.

Такође, основано се ревизијом указује на пропуст нижестепених судова да, поштујући право детета на слободно изражавање мишљења, утврде мишљење деце и посвете му дужну пажњу.

Одредбом члана 65. Породичног закона, између осталог прописано је: да дете које је способно да формира своје мишљење има право слободног изражавања тог мишљења (став 1); да дете има право да благовремено добије сва обавештења која су му потребна за формирање свог мишљења (став 2); да се мишљењу детета мора посветити дужна пажња у свим питањима која га се тичу у свим поступцима у којима се одлучује о његовим правима, а у складу са годинама и зрелашћу детета (став 3); да дете које је навршило 10-ту годину живота може слободно и непосредно изразити своје мишљење у сваком судском и управном поступку у коме се одлучује о његовим правима (став 4).

У овом случају, малолетна АА и малолетна ББ су навршиле 10-ту годину живота и сагласно члану 65. став 4. Породичног закона могу слободно и непосредно изразити своје мишљење у овом поступку, јер се у истом одлучује о њиховим правима. Њихово мишљење суд је дужан да утврди на начин прописан ставом шестим тог члана.

У поступку пред првостепеним судом њима није омогућено да слободно и непосредно изразе своје мишљење. Образложење првостепене пресуде не садржи разлоге због којих им остварење тог права није омогућено. Жалбене наводе тужиоца да првостепени суд није применио члан 65. Породичног закона другостепени суд је оценио неоснованим јер се та одредба у овом спору не може применити. По становишту тог суда, најбољи интерес деце утврђиван је на основу мишљења органа старатељства и вештака из којих произилази да тужилац - отац инструментализовао малолетну АА и малолетну ББ, активно их отуђивао од тужене - мајке коју је деградирао и дисквалификовао као личност и родитеља. У таквој ситуацији, по оцени другостепеног суда, не би било сврсисходно прибављати мишљење деце и исто не би могло бити од значаја за рад суда и утврђивање њиховог најбољег интереса.

Овако дати разлози, по оцени ревизијског суда, нису прихватљиви и не ослобађају суд обавезе да, без обзира на специфичност и животно сложене околности случаја, прибаве мишљење деце и посвете му дужну пажњу. Суд је у обавези да омогући деци узраста старијег од 10 година да слободно и непосредно изразе своје мишљење у поступку у ком се одлучује о њиховим правима, чак и када су се изјашњавали пред органом старатељства, чије мишљење ће се ценити у складу да осталим изведеним доказима у складу са најбољим интересом детета.

Из наведених разлога, нижестепене пресуде су морале бити укинуте у погледу одлуке о главној ствари и предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење.

У поновљеном суђењу првостепени суд ће претходно отклонити пропусте у заступању малолетне деце тако што ће им поставити колизијског старатеља у складу са чланом 265. став 1. Породичног закона, а у даљем току поступка омогућити малолетној АА и малолетној ББ да непосредно изразе своје мишљење које ће ценити у склопу са свим осталим изведеним доказима и околностима случаја, а затим одлучити о свим постављеним захтевима.

Сходно изложеном, на основу члана 416. став 2. ЗПП, одлучено је као другом ставу изреке.

**Председник већа - судија
Бранислава Апостоловић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић